

Dopisi.

Cirkovce na Dr. p. Prejeli smo sledeči popravek, katerega lojalno priobčujemo. Prosim vas, gospod urednik, da objavite v obrambo moje časti tele vrstice: Ni res, da vzgajam našo mladino po svoje, temveč res je, da vzgajam šolsko mladino vedno tako, kakor vsak zaveden slovenski učitelj. Isto velja o mojem delovanju kot šolski vodja in se lahko pristojna oblast o tem vsak čas prepriča. Ni res, da popivam v krčmi g. Debenaka, res pa je, da sem bil tam zadnjič na dan Sv. treh kraljev, ker nimam za popivanje niti časa, niti potrebe. Posebno ni res, da učim zasmehovati 5 letnega sinčka tukajšnje poštarice našo jugoslovansko državo. Res pa je, da nisem nikdar tega otroka počel v protidržavnem duhu. Obrekovalce bom sodnijsko zasledoval, kakor hitro doženem njih imena. Cirkovce, dne 7. maja 1919. A. Lukežič, šolski vodja.

Potni promet. O potnem prometu je izdalo ministerstvo za notranje zadeve z ukazom od 3. marca 1919 št. 1195 posebne določbe. Te pa očitvidno ne veljajo za zastopništvo Slovencev v Gradcu. To namreč prejšle izdaja potna dovoljenja v Jugoslavijo, ne da bi se brigalo za uradne prepise. Tako se zgodi, da vidimo skoro vsako nedeljo, posebno pa smo to videli o veliki noči, da so se nemoteno šetali po Ptujju vsi

odstavljeni nemški in nemškutarski uradniki z ogromnimi nahrbtniki ter se z njimi vračali v blaženi Gradec. Da biva Dr. Bauer še 14 dni nemoteno v Ptujju in rekvirira pri svojih „prijateljih“ na deželi, je zopet dokaz, kako strašno se Nemcem pri nas godi. Čudno je le, da nemška vlada daje odslovljenim uradnikom tako rada dopuste. Pa ne da bi kdo rekel, da hujskajo! O ne! Saj vendar ljubijo Jugoslavijo, ki so jo nazivali ob spočetju „Zulukafestaat“! Če organi v Špilju ne storijo svoje dolžnosti, naj bi naša policija poskrbela, da te hujskače požene čez mejo, odkoder so prišli. Skrajni čas je, da vlada stori v tem oziru red in ustavi izdajanje potnih izkaznic po našem zastopništvu v Gradcu.

Zakaj to? Vozim se z večernim vlakom iz Maribora v Ptuj. Vsled megle je nastal kmalu mrak in tema, razsvetljave pa ni po vozovih, ki so osobito v III. razredu nabito poni. Vstopi vojak prostak, vozeč se na dopust, a glej, seboj ima puško, celo municijo in za pasom obešene tri ročne granate. Hodi po napolnjenih vozovih sem in tja, pri tem pa je še pošteno „okajen“. Naj obvisi z vrvice ročne granate ob kljuki, ali pa ob gumbu sopotnika in nesreča je gotova. Zakaj dovoli to vojaška uprava? Kaj rabi dopustnik doma puške, municije in ročnih granat pri oranju in sejanju, a na potrebnih mestih tega primanjkuje?! Mislim, da imamo že dovolj žalostnih slučajev vsled neprevidnega postopanja z eksolozivnimi stvarmi, ali nam jih je treba

še več? In občutek sopotovalca? — Gotovo se ne počuti preveč varnega! Torej zakaj to??!

Potnik
Stojnci. V nedeljo dne 4. t. m. so imeli v krčmi pri g. Žuranu botrinjo. Godec M. K. iz Stojncev je godel; pripeljal se je bil s kolesom, ki ga je pustil v veži. Ker ni hotel ponoči več igrati, so mu vzeli kolo. Drugo jutro se je kolo našlo z razrezanim gumijevim obročem. Barbarstvo!

Sv. Barbara v Haložah. Iz naših vinorodnih krajev se sliši malo. Vendar bi bilo tudi pri nas treba metle. Če gremo Haložani malo po svetu, vidimo povsod na občinskih tablah samo slovenske napise. A pri nas? Kolikor nam je znano, je zapovedalo že SHS glavarstvo, naj se spremene napisi. D zdaj se to še ni zgodilo. Zakaj ne? Gosp. županom bi priporočili za prebarvanje tabel domačega slikarja g. Hvalca. Tudi gospod učitelj Kosi je rad v svojem prostem času nekdan napravlil kak napis; mogoče bi tudi sedaj ne odrekel pomoči. Še topleje bi pa gg. županom priporočali občinske ceste! Tudi v naši župniji se je smrtno ponesrečil pri velikonočnem streljanju priden fant iz poštene biše Belšakove.

Iz Čakovca. Čakovske ulice imajo popolnoma slovansko lice. Ne le na javnih poslopih in uradih, tudi na večini trgovin, gostilen in kavaren, celo na spomeniku Zrinskega pred gradom se blišči hrvatski napis. In vendar je bil Čakovec mnogo pozneje prevzet od Jugoslovancev nego naša mesta Ptuj, Maribor

slabe za uspešen odpor proti Dunaju, je umljivo, da so iskali drugod pomoči. Na čelu tega odpora so bili pri Hrvatih ban Nikola Zrinski in njegov brat Peter Zrinski. Pomagala pa je mnogo tudi Katarina Zrinska, žena Petra Zrinskega.

Mislili so najprej, da bi jim lahko prišel na pomoč francoski kralj Ludvik XVI., katerega koristi so se križale s koristmi habsburških vladarjev. Še predno pa je prišlo do kakih sklepov, zadene borilce nenadomestljiva izguba. Nikola Zrinski, ki je bil duševni in prirodni voditelj vseh nezadovoljnejšev, ki je vžival velik ugled in polno zaupanje pri Hrvatih in Madžarih, pa tudi pri drugih sosednih narodih, mož, kakršnega takrat niso imeli ne Hrvati ne Madžari; ta mož umre nesrečne smrti še istega leta 1664. Te smrti so se razveselili Turki, razveselili tudi ministri na Dunaju, razžalostili pa rodoljubi, ker so čutili, da je bilo vzeto odpora proti Dunaju prirodno središče, duša vsega gibanja.

Na mesto Nikolaja Zrinskega so stopili v prve vrste drugi možje, ki so bili tudi zaslužni in vplivni, ali delali so vsak zase brez toliko potrebne edinosti. Na Hrvatskem je bil to Nikolajev brat Peter.

Nezadovoljniji so iskali pomoči ne samo pri Francozih, nego tudi pri drugih sosedih, Benečanih, na Poljskem in ko vse tod niso ničesar dosegli, zadovoljni bi bili tudi s turško pomočjo, samo da se obranijo dunajskega nasilja.

Francozi in Turki so jih tolažili in jim na pol obetali svojo pomoč. Ali ko bi moralo priti do izvršitve, so umanjkali.

Med tem pa je stvar narodnih braniteljev doma toliko dozorela, da jo je bilo treba ali izvesti ali pa opustiti.

Pridružil se je bil tem protivnikom tudi štajerski grof Erazem Tattenbach, jako bogat velikaš iz naših krajev na Štajerskem.

Ko je že bilo določeno, da izbruhne ustanek, Peter Zrinski le ni mogel storiti usodnega zadnjega koraka, nego polastila se ga je želja, da celo stvar za domovino doseže brez poganske pomoči mirnim putem.

Obrne se po zagrebškem škofu do dunajske vlade, da se z njo in s kraljem spravi. Vlada je bila te ponudbe vesela, saj tudi ni bila dovolj pripravljena za oborožen nastop proti Hrvatom in Madžarom. Zato je hotela mirnim putem dobiti v svoje roke vodje za brambo narodnih pravic, v prvi vrsti Petra Zrinskega in Frana Krsta Fran-

kopana in ju pogubiti. Obljubila in pregovorila je tudi cesarja, da je obljubil Petru Zrinskemu svojo milost, čeprav so vse drugače mislili. Med pogoji, ki jih je hotel ban staviti za pomirjenje, je bil tudi: Kralj ima z odločnimi sredstvi poskrbeti za obrambo Hrvatske tako, da nikdo ne mora bežati iz nje.

18. aprila 1670 prideta Peter Zrinski in Krsto Frankopan na Dunaj, da osebno uredita svoje izmirjenje.

Ali izmirjenje se je vršilo in izvršilo popolnoma drugače, nego sta pričakovala Peter Zrinski in Krsto Frankopan.

Izprva so z njima saj navidez prijazno ravnali. Ali kmalu so pokazali svojo pravo namero. Začeli so ju zaslišavati in jima javno očitati, da sta se uprla proti cesarju, ki zaslužita smrt. Vse njuno upiranje, vse prošnje so bile zastoj.

Prišla sta pred posebno določeno sodišče, v katerem so sedeli sami Nemci, dasi so na Ogrskem in Hrvatskem ugovarjali, da Dunaj in nemška sodišča niso kompetentna, da sodijo hrvatske velikaše, nego za to opravičen je edino hrvatski sabor.

Še predno je prišel Peter Zrinski na Dunaj, so cesarjevi ministri in vplivni svetovalci grozili njemu s smrtjo. Dunajski nemški sodniki so morali biti tudi istih naziranj! Kako pač naj razumejo Nemci težnje hrvatskega naroda! Obsojena sta morala biti na smrt. Peter Zrinski, češ da je izdajalec, Fr. Krsto Frankopan, ker ni izdal Petrovega dela, ker je torej njegov sokravec.

Pa naj so sodniki sodili, kakor so hoteli, javno mnenje takrat je vobče po vsej Evropi bilo, da morata biti Zrinski in Frankopan pomiloščena, ker sta šla na dano besedo na Dunaj in je Peter izročil svojega sina za talca.

Ali tudi tu se je prevarilo mnenje. Cesar Leopold je potrdil smrtno obsodbo.

Obadva obsojenca sta bila odpeljana v Dunajsko Novo mesto v ječo. Dne 30. aprila l. 1671 po deveti uri predpoldnem sta jima bili odsekani glavi; mučeniška kri je orosila mrtvaški oder.

Ob isti uri je bil usmrčen na Dunaju grof Nadaždi kot ogrski upornik.

Grofa Erazma Tattenbacha pa je zadela usoda 1. decembra istega leta.

Tragična se imenuje smrt naših junakov, mučenika ju nazivljamo. Zakaj? V čem tiči njuna krivda?

Borila sta se za prostost svoje domovine, za njene zakone kot zastopnika hrvatskega naroda, a borila sta se zanje proti osebi, ki je bila nad njima, bila močnejša od njiju, proti osebi, ki bi morala ščititi te zakone. Pristegla sta bila svojemu vladarju, pa prisego prelomila, boreč se za narodne pravice. A izvoljeni vladar je prej ob svojem nastopu prisegel, da bo varoval ustavo in zakone, pa je prelomil prisego ne v korist naroda, nego da poveča svojo oblast.

Pregrešila sta se Zrinski in Frankopan, ker sta se uprla kraljevim poveljem, težečim za osebno koristjo: pregrešila bi se bila, ko bi zlasti ban Peter Zrinski, zakoniti čuvar pravic hrvatskega naroda, istih ne bil branil z vso silo svojih moči. Jeli bilo po tem mogoče, da bi se ne bila pregrešila? Ne! Kdo pa je bil kriv, da sta se morala pregrešiti? Vladar s svojo vlado, ki je prvi grešil.

Zakaj pa niso drugi podobnega storili? Ljudje majhnega duha in malih duševnih sil cenijo više svoje življenje nego pravico idej. Ljudem silnega duha je pravica idej več nego lastno življenje. Taki ljudje postajajo mučeniki svojih idej, ako nalete pri izvrševanju istih na večje fizične sile.

Ni jih veliko, ali potrebni so. Zakaj kakor svetli meteorji razsvetlujejo temo širokih ljudskih množic, kakor zvezde vodnice svetijo rodovom in narodom.

Njih spomin ne ugasne, njihova slava ne premine, nego se veča od roda od roda, širi od zemlje do zemlje.

Taka dva mučenika sta naša Zrinski in Frankopan.

Smrtna obsodba Zrinskega se je na koncu glasila: Zrinskemu so odvzete vse časti, pravice in dostojanstva, spomin nanj se briše s sveta. To bodi njemu za zasluženo kazen, a enakim za strah in grozo!

Pa kaj se dogaja danes? Zrinski je dosegel časti pravice in dostojanstva, kakor noben njegovega naroda, spomin nanj živi v celem njegovem narodu in se širi k sosednim narodom; kazen se je izpremenila v plačilo, strah in groza v spoštovanje in ljubezen.

Priče za to so današnji nebrojni slavilci v Zagrebu, priče so spominske slavnosti po vseh krajih naše ujedinjene države, priče smo mi sami, ki zakličimo v spomin neustrašenima borilcema in mučenicoma za narodne pravice:

Slava!

itd. Poverjenik za Medjimurje dr. Novak pa tudi nastopa s primerno odločnostjo: nobene koncesije ne dobi človek, ki ni zanesljiv. Dr. Novak ni birokrat, ampak zastopnik naroda; pri njem ne odločujejo mrtvi paragrafi, ampak narodne zahteve. — Medjimurje je bogato na živilih. Hrana v gostilnah je obilna in dobra. Večinoma se sokolski zlet ni izrabljajal za izkoriščanje tujcev. Ljudstvo je dobro. Ko smo prišli v natlačeno gostilno, so domačini vstali in odšli z besedami: „To so stranjski (gostje od drugod), napravimo jim prostora.“ — Na vežbališču se je trlo na tisoče ljudstva. Od vseh strani so prišli narodni duhovniki s svojimi župljani. Ljudje so občudovali spretnost Sokolov ter se med seboj povpraševali: „Ali bi ti znal to tako napraviti?“ — Ljudstvo je hvaležno, da se sme svobodno gibati, povsod peti svoje pesmi in kazati svojo narodnost. Pravijo: „Kako je to čudno. Prej je bilo tukaj par sto madjarskih uradnikov, učiteljev in žandarjev, pa je bilo vse madjarsko. Zdaj so ti odšli, pa je vse hrvatsko!“

Politične vesti.

K dogodkom na Koroškem. „Narod“ poroča: Načelstvo jugoslov. demokratske stranke je v svoji seji dne 6. maja 1919 pod predsedstvom načelnika dr. Tavčarja razpravljalo na podlagi poročila svojega člana dr. Gregorja Žerjava o dogodkih na Koroškem in prišlo do zaključka, da odločno odklanja vsako odgovornost za začetek in potek teh dogodkov in pričakuje, da bo točna preiskava dognala krivce in jih privedla h kazni. V tem resnem trenutku pa pozivlja vso javnost in zlasti vse somišljenike, da vsi store svojo dolžnost napram narodu in državi, da rešimo ogrožene meje.

Položaj na Koroškem. Nemci imajo še vedno premoč. Ljubljanski dopisni urad poroča iz uradnega vira dne 7. maja ob 9. uri zjutraj: Dne 6. maja od 10. dopoldne naprej so napadli Nemci naše postojanke vzhodno Guštanjja z veliko premočjo, z oklopnimi avtomobili in težko artiljerijo. Boj je trajal do 3. popoldne, v katerem se je odlikovala z veliko hrabrostjo četa neustrašenega nadporočnika Malgaja, ki je padel za svojo domovino. Ker se je pritisk premoči nadaljeval, so se naše čete bojujoč umaknile proti spodnjemu Dravogradu.

Nemško poročilo. LDU Celovec, 6. maja. (DKU) Tiskovni urad koroškega deželnega odbora poroča o položaju na koroški fronti nastopno: Dne 5. maja ob 20.: Dasiravno se je sovražnik ojačil z rezervami, so naše čete zavzele Pliberk in Železno Kapljo. — 6. maja dopoldne: V splošnem je položaj ostal neispremenjen. Naše čete se bojujejo v v hribovju med Pliberkom in Spodnjim Dravogradom in so prodrle do železniške postaje Prevalja.

Naše zapadne meje in bodoči mednarodni položaj. Izvirna Henderson-brzojavka „Slov. Narodu“. London, 5. maja. Naziranje meročajnih angleških krogov v jadranskem konfliktu precizira od vlade inspiriran članek v listu „New Europe“ kakor sledi: Razlike med

stališči so zadnji spopad med nasprotujočimi si načeli, ki so postavili konferenco pred izbiro med staro in novo diplomacijo. Položaj pač sili h kompromisu, čegar točke so sledeče: 1. Gorica, Trst in Pulj pripadeta Italiji, Reka in Dalmacija Jugoslaviji. 2. Za varstvo ugleda Italije so mogoča razna pota, za njeno sigurnost je pa neobhodno potrebno, da dobi Italija nasproti Nemčiji za mejo črto Brennerja, čeprav pomeni ta črta pregreho proti načelu narodnosti in mogoče vir bodočih konfliktov. Italija dobi razven tega linijo Juljskih Alp s prelazi in železniškimi zvezami, ki v londonskem paktu niso omenjene. 3. Italija dobi zgodovinsko mejno črto v Istri zapadno Raše. 4. Reka se proklamira za svobodno in avtonomno mesto, z lastno jurisdikcijo in zastavo, toda v okviru jugoslovanskega zakona in teritorialne suverenosti. Enako avtonomijo dobi Zader. 6. Vse narodnostne manjšine, jugoslovanske in italijanske, dobe recipročna jezikovna prava pod garancijo narodov. 7. Italija dobi vse bivše avstro-ogrsko vojno brodovje. Pravični del bivšega avstro-ogrškega trgovskega brodovja se odkaže Jugoslaviji. 8. Porušijo se vse utrdbe od Soče do Bojane. Vojaško se nevtralizira obala in Jugoslaviji naloži Zveza narodov, da ne sme Jugoslavija razven onega minimuma vojnih ladij, ki so potrebne za obrambo obale, graditi nobenih novih vojnih ladij. 9. Italija dobi otoka Mali Lošinj in Vis. Lošinj ima braniti Pulj in zabranjevati eventualni jugoslovanski pomorski izpad iz Kvarnera. Vis pa je ključ za strateško pozicijo med otočjem in dalmatinsko obalo.

Društvene vesti.

Stanovska zveza slovenskih akademikov je radi nepričakovanih razmer primorana preložiti nameravano slavnost v Mariboru na nedoločen čas.

Sestanek stalnih nameščencev v Ptujju se vrši v torek 13. t. m. ob 8. uri zvečer v Narodnem domu v svrhu ustanovitve gospodarske organizacije. Od neznosne draginje trpimo najbolj mi, ki živimo od mesečnih plač in nimamo blaga v zameno za razne potreščine. Združimo se v močno organizacijo, ki bo so morala vpoštevati od vseh faktorjev. Zato pridite polnoštevilno!

Oglasi.

Mestna kopelj v Ptujju ima dva oddelka, parno in vodno kopelj. Od danes naprej se ti dve delita tako, da ostane vodna kopelj v rabi, kakor dozdaj, parna kopelj pa stoji ob delavnikih dopoldne na razpolago samo moškim, popoldne pa ženskim. Ob nedeljah se morejo kopati od 8—10 ure moški, od 10—11 ure pa ženske.

Oddaja prodca za okrajne ceste. Okrajni zastop v Ptujju bode dne 14. majnika 1919 ob 8. ure zjutraj v svojih pisarniških prostorih oddajal na javni dražbi vožnjo prodca za okrajne ceste. Vozniki, udeležite se te dražbe in pomagajte k temu, da se bodo ceste navozile!

Mestni urad v Ptujju ima večjo množino krompirja na prodaj po K 1-10 1 kg Opozarja se vse okoličane, da ga tudi lahko kupijo v uradnih urah na mestnem uradu.

Iščem več dobrih
tesarjev
 v trajno delo. Plača do K 2-50 na uro.
FRANC RAVNIKAR, Ljubljana, Linhartova ulica 25.

Sprejem
učenca,
 fant, ki se je učil nekaj mizarstva ali kleparstva ter ima veselje do mehanike in godb. instrumentov, ima prednost.
Vinko Simonič,
 Sv. Urban pri Ptujju.

Dovoljujem si slavnemu občinstvu naznaniti, da sem otvorila
 s 1. majem t. l.
„Vukovo gostilno“ (Brandg. št. 9.)
 Točna postrežba, na razpolago topla, mrzla jedila, proti predplačilu mesečno (abonement) tudi izven gostilne, v zalogi vedno dobra pristna vina.
 Za obilen obisk se priporoča
IVANA VISKOČIL
 gostilničarka.

GARJE srbečico, hraste, lišaje
 uniči pri človeku in živini mazilo zoper srbečico. Brez duha in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo 5 K. — Po pošti 6 K poštne prost.
 Prodaja in razpošilja s pošto
lekarna Trnkóczy v Ljubljani, Kranjsko.

Manufakturno blago, različnih vrst nudi cenjenemu občinstvu in se priporoča
Alojz Brenčič, trgovec v Ptujju (nasproti pošte.)

Mlajše dekle za raznašanje časopisov in za knjigoveznice se sprejme pri **W. BLANKE, Ptuj.**

FRANJO ČUČEK, PTUJ
 veletrgovina z vinom
 priporoča vsakovrstna vina, haložka, posebno zavrčka in ljutomerska, kakor tudi izvenštajerska po dnevnikih cenah.
 Prodaja se v posameznih sodih in na cele vagone in sicer v sodih kupčevih, ali pa se sodi za pošiljatev posodijo.
 Istotako priporoča svojo zalogo **desk** in vsakovrstnega **rezanega lesa**, dalje **cementa, apna in premoga.**